

Tanuljon tárogatót minden magyar!

A «Wagner»-féle tárogató-iskola nemcsak tárogatóra, hanem kottára is megtanít minden zenekedvelőt vagy kezdőt a legrövidebb időn belül. Úgyes példákkal magyarázza az iskola miként kell kottát olvasni és tárogatózni úgy, hogy tanítóra egyáltalán nincs szükség és mégis gyorsan tanulunk. A «Wagner»-féle tárogató-iskola gyönyörű magyar népdalokat, újabb magyar és régi kurucz dalokat tartalmaz, többek között:

Csillagfényes nyári éjjel,
Messze mentél, nagyon messze,
Cserebogár, sárga cserebogár,
Ha majd egyszer a síromon,
Vallomás,
Három hervadt rózsza,
Fürdik a holdvilág,
Kék nefelejts,

Ugy még sohasem volt,
Ocskai brigadéros,
Hoffmann meséiből,
Eredeti Rákóczi nóta,
Bordai a „Bank bán”-ból,
Bihari kesergője,
„Tosca” operából,
Zsindelyezik a kaszárnya,

Leszopom a jó bort, stb. stb

A «Wagner»-féle tárogató-iskola gyönyörű ábrákkal, nagy alakban, finom kivitelben, csekély 6 koronáért kapható minden papír-, könyv- és zeneműkereskedőnél, vagy a kiadónál

WÄGNER

országszerte elismert elsőrendű magyar
hangszer- és beszélőgépek nagyáruháza

Budapest, VIII., József-körút 15. szám

Videki rendeléspél az összeg előre küldendő! Wagner-féle tárogatók 500 koronáig! Árjegyzék 50 fillér bélyeg ellenében bérmentve. Óvás! Figyeljen a «Wagner» névre, hogy máshoz be ne tévedjen.

17. SZÁM. 1919. (66. ÉVFOLYAM.)

SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP.

BUDAPEST, ÁPRILIS HÓ 27.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 1 Kor.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 48.— korona
Félévre — 24.— korona
Negyedévre — 12.— korona.

Külföldi előfizetésekhez a postallag megállapított viteldíj is csatolandó.

Rembrandt: Önarckép 1630-ból.

A MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK SZOCIALIZÁLÁSA ÁLTAL A PROLETÁR-ÁLLAM KÖZTULAJDONÁBA VETT MŰKINCSEKBŐL.

SZEGEDI EMMA, SZINÉSZNŐ.

REGÉNY. — IRTA MOLY TAMÁS.

(Folytatás.)

Emma lehúzta a szája szélét fagyosan; tudta, hogy az arca így nagyon kellemetlen, és ezt akarta.

— Erre csak azt mondhatom: a színészek megint hazudtak. Nem vagyok szent, semmi tehetségem erre a szerepkörre. Ennek pedig egészen mindegy lehet, szent vagyok-e vagy tudom is én mi. A beszélgetésünket ezzel be is fejeztük.

Emma fölállt.

— Esedezem, tessék maradni és tessék engem meghallgatni! Nagy jót tesz velem. Jóságom sugallatát követte, a mikor segített az ismeretlen kislán. Emeljen föl engem is, nagyon szerencsétlen embert, a ki végigvágódtam az élet szennyes útján, talán nem a magam hibájából, és ott fekszem és nem tudok, nem tudok föltápászkozni!

— Ugyan kérem, minnek ez a túlzott beszéd!

— Bár az lenne, nem pedig gyilkos valóság! Onnel kell beszélnem, önnek kell elmondanom mindent, ön az, a kit végtelen kegyelmében a jó isten nekem küldött. Ön fog segíteni rajtam, igenis, mint az égből földre szállt angyal. Tudom, hogy ön szerencsétlen, tudom, hogy ön családott abban az emberben, a kire viruló ifjúságát, leányos tudatlanságát, ártatlan hitét, szép fehér lelkét rábízta volt. Tudom, keserű családások óriási sora következett, ez volt eddig az ön szegény, fájdalommal, kétségbeesésekkel, megbánásokkal, megaláztatásokkal nagyon is gazdag élete. Tudom, hogy ön túrt némán, megadással, mint egy szent, s szívében ott élt mindig a jóságos megbocsátás. Tudom, hogy mindezt szülőire való tekintettel cselekedte, mert ők vették volt őt rá erre a házasságra. A mikor megtelt a keserűség pohara, ön elhagyta azt az embert, elmenekült idegenek közé, a kik mind ezerszer jobbakként, mint ő. És mégis az első könyörgő szóra, az első bocsánatért esdő szóra ön megint visszatért hozzá, ahhoz a... emberhez és hitte, hogy ő meg fog változni. Ön nagyon okos asszony, a szenvedés tette azá, és ön már tudja, hogy minden emberben van jó is, meg van rossz is, és ön épen azért hitte, hogy az ön jósága erőt fog adni annak a... annak az embernek, hogy leküzdje a benne burjánzó rosszat. Ebben csalódott. És újra elhagyta őt, most talán nem is fog többé hozzá visszatérni. Mindezt kihallottam a színészek beszédéből — és ugyebár, őt hiába kérdeztem volna? mi lett volna a felelet? — ők azonban el tudták mondani ezt is, azt is, az ön életének apró részzeit. Ezek talán nem is felelnek meg pontosan a tényeknek, de azért mégis tudom a lényegét. Asszonyom, ön sokat tapasztalt, sokat szenvedett, gonoszul csalódott. És az ön jóságos lelke épen azért meg fog engem érteni.

Nyílt az ajtó. Hála istennek! sóhajtott fel némán Emma, csakhogy már jön valaki; elég volt hallgatni ezt az embert, ámbár szegény... Mert meghaltotta őt a megállapítás, melyet Borbáth róla mondott. Elégtelennek érezte, hogy boldogtalan életét ez az idegen ember, művelt, komoly úri ember így fogta fel. Jóval különb, mint a férje, az a dolgozók, kártyás, léha fráter! Néhány napja, hogy találkoztak, és ez az ember iparkodik őt megismerni. Annnyira tisztelt, hogy megteszi bírójának. Sajnálta Borbáthot, mert tudta már, hogy ennek a szegény embernek mi a bánata.

A szobában félhomály volt.

Borbáth ingerülten fordult az ajtó felé, s rákiáltott a belépőre:

— Ki az? mit akar?

Az ajtóban állt a fräulein sovány, örömtelen alakja.

— Mit akar?! — Borbáth prüszkolt harag-

jaban; vad volt, indulatos és remegett az erőszéztéstől, hogy lebírja fellobbant dühét.

— Bocsánatot kérek, feljöttem megmondani, hogy az uzonna már készen van, ha parancsolják...

A fräulein nyugodtan beszélt, nem ijedt meg Borbáth haragjától; hideg kutató szemmel iparkodott meglátni: milyen az asszony, a ki egyedül van a szobában ezzel a férfival, piros-e, izgatott-e, fölhevült-e, milyen a ruhája? és nagyon szeretne volna megállapítani, hogy itt mi történt. Nem tudott meglátni semmit, tehát elgondolt sok mindent, kedve szerint, máris.

Borbáth a kapcsolóhoz lépett és felcavarta a villamos világítást. Várt. Ránézett csillogó szemmel a kisasszonyra.

— Rendben van. Megértettem. Jövünk. Elmehet.

A fräulein bölintott és ment; az ajtó szándékosan nyitva hagyta.

Borbáth fújt haragjában.

— Szennyese agyú! Ellenség, a kit házamban tartok és etetek! Minek ez itt? Ugyel a gyermekekre? Ez a...?! Ezt hagyta itt nekem az az asszony. Kidobom. Kidobom! Üljön le, kérem, nagyságos asszonyom, nagyon szépen kérem, csak néhány percere, hiszen nem tudtam még elmondani... Utánam kémlél a...! Ki bízza meg ezzel?! Remélem, nem bántotta meg, nagyságos asszonyom? Vigasztalan lennék... Esedezem, hallgasson meg. És tessék... tessék leülni, ide, a karosszékbe. A legszívesebben fölhevítém most ide a leánykámot meg a kis fiamat, hallgassák meg ők is, a mit elmondok... De nem teszem! Nem szabad. Nem akarom megmérgezni a gyermekeim lelkét... szegény ártatlan gyermekeim... mert ők nem tudják, és ezt ugyebár meg lehet érteni, ez a legszemből kötelesebbem: hogy a gyermekeim ne is sejtsek, hogy az anyjuk, az édes anyjuk!... elhagyta őket... nem rólam van szó! kegyeskedjék elhinni... Megszökött, elhagyta őket és megszökött... egy huszárhadnagyval, egy éretlen, taknyos kölyökkel, és nem volt egy szava sem, egy sor írást, holmi magyarázatfélélt sem hagyott itt, így szökött meg. s a mikor este hazajött, üres volt a ház! A két gyermek vártem s Etelek azt mondta: „Édesapám, anyuka ma délután elutazott.” Ránéztem csodálkozva, de nem gondoltam arra, hogy ő itt hagyta a házamat, és nem akar, nem fog többé ide visszatérni... nem mertem erre gondolni! Csak álltam és bámultam, majd végimentem a lakáson, sorrajártam a szobákat, hátha találom valahol egy kis írást, néhány szót... Semmit... semmit!! Bezárkóztam a szobába és ültem és próbáltam gondolkodni. Kit kérdezzek itt meg, hogy mi történt? a cselédséget? a Marist, a Julist, a Pistát, kit? a fräuleint?! A fräulein, azt hiszem, sok mindent el tudott volna mondani akkor este nekem, de én nem tudom azt megtenni, nem tudok titkokról beszélni azzal a személylyel, ha még úgy gyötör is a vágy, hogy megtudjak mindent! Ezt nem tudom megtenni... Ültem és gondolkoztam. Mit tegyek? Azt se tudom, hogyan utazott el, mit vitt magával. Megnéztem a szekrényeket. Könnyen meg tudtam állapítani, hogy nem vitt el semmit, csak egy kevés fehérneműt és a mi apróságára mindennap szüksége van. — Felszállt.

Kimentem a pályaudvarra. Kérdezősködtem, igen óvatosan és megtudtam, hogy az asszony Budapestre utazott, egy huszárhadnagyval. Most tudtam, hogy ki az a vitéz huszár, a ki elvitte az asszonyt, két gyermek anyját. Megszökött. De nem volt bátorsága elbúcsúzni a gyermekeiktől; nem volt bátorsága azt mondani nekik: „Isten megáldjon, gyermekek, e perczen még az én gyermekeim.

Elmegyek tőletek és ti nem fogtok látni sokáig, itt hagylak titeket és ti talán nem fogtok viszontlátni soha. Ne sírjatok, hiszen ez nem súlyos bánat. Kegyetlen dolog, hogy itt hagylak titeket, én, az édesanyátok, most, a mikor néked, serdülő leánykám, és néked szegény kislám, igazán kell a szerető, hűséges, gondos anya! Mégis, elmegyek. És megmondom azt is, hogy egy huszárhadnagyval megyek el, fiú még, huszonhárom éves, én meg harminchat éves vagyok, de ő nagyon szerelmes belém és el se hitte, hogy hozzá mérten én már öreg vagyok, a mikor megmondtam neki, tréfának vette. Mert látta a szemem pillantásán s a szám mosolygásán, hogy én is nagyon szerelmes vagyok belé. Ezt ti még nem tudjátok megérteni, de eljön az idő, a mikor ti is meg fogjátok érteni és akkor meg fogtok nekem bocsátani, ha most talán el is itéltek. Mert ugyebár, ti most azt se tudjátok megérteni, hogy én itt hagylak titeket, édes gyermekeim, a kiket eddig ápoltam, dédelgettem, gondoztam... De ez a szerelem, a nagy, csodátevő szerelem, mely mindennél erősebb!” — Felcsuklott, hörgött; a legyűrűt sírás fojtogatta. A melle zihált. Elhallgatott. Majd újra kezdte a klnlódását:

— Ez járt az eszemben újra meg újra, a mikor a pályaudvarról hazafelé mentem. Benyitottam a lakásunkba, feljöttem ide, ebbe a szobába s itt jártam fel és alá, fel és alá, lépteim alatt döngött a padló! És megálltam e képek előtt. És újra meg újra néztem ennek az asszonynak az arcát, és kerestem, a művész hová festette bele a hamisság vonását?.. nem találtam meg. Tehát ő se látta, az elfogultan festő. Tessék, nézze meg a képeket, azt hiszem, ön se fogja megtalálni ezt a vonást, melyet én nem tudtam felismerni.

Nagyot sóhajtott. Mindennapi történet, gondolta Emma; sajnálom szegényt, még mindig szereti az asszonyt. De miért mondja el mindezt nekem? Segíthetek rajta? O hogyan képzeli ezt? hogyan segítsék rajta? Ezen a földön mindenkinek megvan a maga nyomorúsága. Minek is él az ember? Mi erre a felelet?

Borbáth az ablakhoz lépett és kinézett. Az eső zuhogott; az utca képe nagyon szomorú volt. Borbáth visszafordult:

— Az agyam zúgott, a harag forrt bennem. Fölutaztam Pestre? Felhozattam a gyermekeket. Leültem itt velök, magamhoz szorítottam őket. És ők nem szóltak, hozzáim simulak, csendben voltak, hallgattak. Mit tegyek? mit tegyek?! ez a kérdés kalapált bennem szüntelenül. Ha fölmegeyek Pestre... Nagy város, könnyen elbujhatik benné az ember. Vagy talán Bécsbe mentek? Megálltak Pesten egy napra, azután tovább utaztak? Könnyen lehetséges. Akárhová is mentek, én meg fogom őket találni, én meg tudom őket találni! És akkor elpusztítom őket. Ki kell irtani az ilyen fajzatot! Ez bontakozott ki az agyam zúgásából. Persze, mi lesz a gyermekeimmel? Szegények, ők adják meg ennek is az árát. De tenni kell valamit, az isten áldja meg, ugyebár, őt is azt mondja, hogy tenni kell valamit?! Ezt így nem lehet hagyni. — A hangja rekedt lett; összeszorította a fogát és lehunyta félig a szemét, így mondta:

— Én is huszártiszt voltam. Fiatalkoromban, éretlen fémvel izgága, heves, vad, ámbár nem rossz teremtésű, de félelmetes verekedő. Pisztolymból a golyót bösz indulatom vágta ki ellenfelem testébe, s a kardom pengéjét haragom delejezte. Az akkor volt, régen volt. Ma már szelid vagyok, nagyon szelid lettem, és nem bántok senkit. A ki megismeri ezt az életet, elveszti a vadságát, erőszakos természetét és szelid lesz, alázatos és könyörületes lesz.

Már neheze égett a beszéd. Sokszor el-

gondolta volt, a mit most elmondott, de most mondta el első ízben egy másik embernek, egy fiatal asszonynak.

— Ugyvéd voltam és abbahagytam ezt a mesterséget, mert elszégyeltem magamat. Lemondtam arról, hogy igazságot kapjak, hogy igazságot harcoljak, hogy az igazságban higgyek. Eh, mindegy! elhíheti, nagyon sok, nagyon sok történt velem itt bévül, a mit elmondani...

Elfulladt. Az indulatok, izgalmak, szenvedések mind egyszerre tódultak fel benne, s a szó elfulladt ajakán. Kezével intett lemondón, elfordult, nyagokat fujt és kétségbeesetten járt fel és alá. Nem tudott tovább, vergődött.

Emma nézte csöndes sajnálkozással: Szegény ember! Van mindene, szép úri háza, kertje, két szép gyermeke, bizonyosan pénze is van, és boldogtalan! Ez a gyönyörű otthon; mindenütt a szeretet és gondoskodás száz meg száz értékes jele. És mégis! Kínlódik. Mint mikor a színházban, onfelélt boldog lelki állapotából a közönséget feliasztja a vakrémület, s a riadt népeveszetten tolong az ajtókhöz, hogy kijusson a szabadba, hogy megmeneküljön, és a kijárásoknál ocsmányul egymásba gabalyodik s teperi, tiporja egymást és mert nem segít egyik a másikán: mind ott vész nyomorultán... úgy feszíti szegényt a sok szenvedés, indulat, s a bánat, keserűség, kétségbeesés sok-sok szava ott vész a bajusza mögött, mint egy nagy függöny mögött. De miért gondolja, hogy ő jó, miért mondja el neki, szerencsétlen asszonynak, az ő nagy szomorúságát? Ő mit tehet? Semmit! Nem tehet semmit! Még csak tanácsot sem adhat. Azt mondhajta legföljebb: Szegény ember!... Kár, hogy ezt elmondta neki; most részese egy titoknak, mely őt nem érdekli. A gyermekek? Szegény gyermekek! A férfi csak megvigasztalódik; minden férfi megvigasztalódik. Lemenni!... a gyermekekhez menni... Mégsem tudja annyira sajnálni, a hogyan szeretné... azt fogja most mondani, hogy ő megehezett, ezzel talán lehűti kissé ezt a szegény különös embert... Tehát most félállok és azt mondom...

Borbáth eléje állt: — Milyen jó ön! Angyali lelke van, megértő harmatos gyöngédséggel. Hallgatja az én igen szomorú történetemet azzal a meghatározott résztvevővel, mely most szinte édes jutalom a tengernyi szenvedésért. Igen, ilyennek hittem őt, és áldom a jóorsommat, hogy önben nem csalódtam! Két éve horod magamban életem legnagyobb bánatát, némán és magamban se szóltam már róla, csak emészttem a természetlen fájdalom. Most azonban... engedje meg, hogy hálásan megcsókoljam a kezét.

Csöndesen, halkán, mély hangon beszélt, s az egyes szócsoportok után mélyen, hangosan lélekezett, szinte sóhajtott; sötétbarna szemét elborította a könny, arca megenyhült és most szép volt, és fájdalmas mosolya megható volt.

Emma meg volt hatva; szégyelte, a mit az imént magában gondolt, és gyorsan kezelt nyujtott Borbáthnak; azt is hitte, a beszélgetésnek ezzel vége van, s fölállt.

Borbáth mélyen lehajolt Emma kezére, s alázatosan meghajtott fejével csókolta kezét.

Emma agyában hirtelen átvillant: affektál! és bosszankodott, hogy ezt gondolta.

Borbáth fölegyesedett. Kemény, érczes hangon mondotta váratlanul, diadalmasan:

— Férfi vagyok! Van bennem adóz büszkeség! Nemnemnem... nem adom meg magam ez asszony testi varázsának! Nem! Emelt fővel járt föl és alá. Újra megállt — Így maradt minden ezekben a szobákban, a hogyan ő hagyta, a mikor megszökött. Nem engedtem változtatni semmin. Vártam. Eltévélkedett asszony, szánakoztam rajta, a kiből hirtelen föllobbantak az érzelkek, szegény asszony, a kinek a teste erősebb, mint a lelke. Meddig tart ez? Hirtelen kilobban és akkor sivár, vigasztalan szívűbe költözik a halálos bánat. Vártam. Eljő még az idő, a mikor ezen a nagy világon nem lesz más helye, csak ez a hűtlenül elhagyott csöndes

otthon, és nem lesz máshol zug lepihenni, elrejtőzni és lepihenni, csak ezek a szobák. Vártam. Nem hagytam, hogy itt bármi is változzék. Így maradt minden. S ha majd visszajő, két gyermek anyja, úgy jöjjön, mint a ki régi kedves otthonába tér. Mint a ki lázas, féktelen, szemérmelen álmodott, s a mikor felébred, itt találja magát e tisztá falak között, és pirul és hallgat és nem szól senkinek, nem súgja meg senkinek förtelmes álmát. Vártam... Irt nekem ötször! s kért, egyezzem bele házasságunk felbontásába. Tudta már akkor, hogy nyugodtan írhat, nem fogok utánuk utazni bosszualló karral. Azt feleltem: „Két gyermek várja itthon az anyját. Visszajöhet. A gyermekek azt hiszik, hogy ön elutazott csak azért, hogy idegen országokban járjon, és hogy visszatérjen szeretetűhez, a mikor akarja. Itt nem tud senki semmit. Csak önmaga előtt kell pirulnia. Nem való!” Ezt írtam. Vártam. Eddig vártam. Áldozat, melyet a gyermekeimnek hoztam volna... De most azt mondom: Elég volt! Elég volt!!

Fel és alájárt; nagyon izgatott volt. Agya izzott a koponyájában; két kezét a halántékára szorította. Ez a nagyszerű asszony itt, ez az asszony! Megmondani neki, beszélni vele! Hirtelen Emmához fordult:

— Látom, hogy szereti a gyermekeimet. Látom, hogy a gyermekek imádják őnt. Ó, ma délután is, megrendülve néztem őnt a gyermekeimmel! Úgy örülnek, ha jön, s ha ön nincsen itthon, meg lehet látni rajtuk, hogy várják őnt. Megfigyeltem! kérem, megfigyeltem! Etelek is, meg Laczika is lesik, hogy ön mikor jön haza. S milyen boldogok, ha újra látják. Ezt ön is megfigyelhette, ezt ön is tudja. Asszonyom! Mi az életben ugyan-csak megszenvendünk. Igen nagy családok áldozatai vagyunk. Ha ön e házban jól érzi magát és szeret itt lenni e elárvult kis család körében, maradjon itt nálunk. A gyermekek őszinte tiszta szeretete fogja körülvenni. Magamról nem szólok. Én nem számítok. Végtelenül boldog leszek, hálás és büszke leszek, ha ez a kitüntetés bennünk éri, és ha engem is meg fog ajándékozni vonalmával. Erről most szólni éretlen önhittség lenne. Ön nem ismer engem, nem tudja, ki vagyok, mi vagyok. Boldog leszek, ha egyszer majd érdekklődni fog irántam. Ha ön lesz olyan nagylelkű és itt marad nálunk, akkor teljesíteni fogom ennek az asszonynak a kérését és beleegyezem a válasza. És akkor, kegyes engedelmevel, rögtön meg fogom tenni a kellő lépéseket, hogy őt is, minél előbb, a törvény elválaszsa a... a férjétől. Ez bizony nem megy gyorsan, s el fog tartani legalább egy esztendőig. De már ez az év is más lesz, egészen más lesz...

Emma nem volt meglepve; érezte, hogy ez a fordulat előbb-utóbb jönni fog, nyugodtan hallgatta Borbáth beszédét, a kinek a hangja eltikkadt egy hirtelen belső forrásától, a mikor ezt mondta. És Emma tudta, tisztában volt vele, hogy nem fogja elfogadni ezt az ajánlatot, és mégis, különös kedvtelésből talán, rejtett okokból, melyek mélyen dolgoztak benne, a nélkül, hogy ő tudna rólu, így felelt:

— Szerződésem van, mely arra kötelez, hogy még háromnegyed évig Virághalmi társulatnál működjem. Ha megszegem, kizárnak a Színészegyesületből és meg kell fizetnem a kikötött vinkulumot, kétezer koronát...

Emma igazán csodálkozott azon, hogy ezt mondta; miért mondja ezt? Borbáth arca felragyogott:

— A szerződést elintézem az igazgatóval, ha megengedi. Ez nem akadály, nem lesz belőle semmi baj. Ha a direktor pénzt óhajt, meg fogunk vele egyezni. Az egyesület nem fogja kizárni, és különben sem lesz szüksége arra, hogy ezután is még tagja legyen az egyesületnek. Föltéve, hogy nem óhajt tovább a színészetnél maradni. Nem való ön erre a szomorú pályára. Nem való vidéki színésznőnek. És különben is... ő nem való színésznőnek. Ez is nagy tévedése volt, a mikor erre szánta rá magát; nem való ön erre a szomorú pályára! Mingyárt ez volt az érzésem, a mikor szerencsés voltam őnt először látni... ezelőtt négy nappal, istenem! én úgy vagyok önrel, asszonyom, mintha

mindig ismertem volna; szinte csodálom, hogy mi nem találkoztunk már réges-régen. Vagy talán találkoztunk?...

Emma nézte: Szerelmes?... vagy csak azért mondja ezt, mert a gyermekeiről akar gondoskodni? azt akarja, hogy én vigyázzak rájuk, ne a fräulein? Vagy talán ilyen módon akar bosszút állani a feleségén, a ki elhagyta? Véget kell vetni ennek a helyzetnek! Megmondom: kár ezzel beszélni, ebből nem lehet és nem is lesz semmi.

— Nem lakhatom itt. Hogyan képzeli ezt? Ha itt maradok, azt fogják mondani, hogy én az ön szeretője lettem. Ezt csak nem akarja?

Borbáth elpirult; összecsapta a kezét; dadogott:

— Jóságos isten, nagyságos asszonyom, hogyan mondhat ilyet! Hiszen ez, hiszen ez... ez szentségtörés! A ki őnt ismeri, hogy merne ilyen aljas rágalmat még csak suttogva is elmondani?! És ha meri, meglakol érte! Én mondom: meglakol érte! Azonban ismeri hajtok ön előtt, nagyságos asszonyom, ismeri a világot, ismeri az embereket, isten legborzalmasabb teremtséit. Nem szabad a legkisebb okot sem adni nekik arra, hogy ezt gondolhassák. Ha őni marad, én nem fogok itthon lakni, hanem például a szomszéd városban. Ot órányira kocsin van egy kis birtokom, egy kis lakóházzal, ott is meglehetek. Néha, vasárnapon, ünnepeken, ha megengedi, el fogok jönni látogatónak, hogy lássam a gyermekeiket és lássam... őnt. Hogy kezét csókolhassak önnek. Hogy hálásan nézhessem. Hogy körülvegyem legjobb kívánságaimmal, a mig jogom lesz hozzá, hogy mindazt, a mi gyönyörűt elgondoltam, meg is valósíthassam...

— Nem akarok önben hiú reményeket kelteni. Ön nemesen gondolkodó férfi, bizonyosan szerető férj is volt, és látom: gondos apa. Ajánlatával megfizetel; tudom, más asszony szívesen venné fontolóra. De én most nem tudok mondani semmit, még azt se mondom, hogy majd gondolkodni fogok ezen. Érzésem szerint azt kell mondanom, hogy erről nem akarok tudni, és kérem, ne is beszéljen róla többé. Sajnálom, hogy elmondta nekem szomorú történetét, mert hiszen azért mondotta el, hogy én vigasztaljam bánatában. És úgy-e, nem kívánja, hogy most én mondjam el keserű történetét cserébe. Holnap más lakást nézek, a mennyire időm engedi s a mint talállok egy kis zugot, a hová mehetek —

— Nem! — Borbáth hangja zúgott mint a mennydörgés. — Nem engedem, hogy így beszéljen velem! Nem engedem, hogy ezt mondja nekem! Nem engedem!!

Ah! gondolta Emma, erre így mozdul meg? De miért kacérkodom? nem szokásom. Érdekel talán ez az ember? Megleppő fordulat lenne, eddig nem tudok róla.

Borbáth néhány másodpercig hallgatott; fejtét előrenyújtotta, szemét félig lehunyta, úgy vágta pillantását az asszony arcába; hosszú bajusza, mely ráborult szájjára, reszeketett; két kezét felkarnyira nyujtotta előre, nyílt tenyérrel, kapásra készen. Úgy érzett, hogy ez a támadás, a következő pillanatban ráveti magát ellenfelére. Borbáth agya lázasan dolgozott. Arca egyszerre csak kismúlt, két kezét erőtellenül lehanyattolta, feje bágyadtan billent fölédalt, szeme tágra nyílt és szomorúan nézett Emmára.

Nagyszerű mozdulatát vannak! gondolta Emma; vajjon most mi lesz?

— Bocsássom meg, kérem, nem értettem meg mingyárt. Ő, pedig nagyon is igaz van! A maga kárán tanulta, hogyan hat ki a házasság az ember egész életére. A kire magát rábízta, az a férfi őnt gyalázatosan cserben hagyta. Ön meg, túró, szenvedő, megalázott asszony, a ki végigszenvedte a testi és lelki nyomorúságot, maga se tudná megmondani, hogy miért túrt és szenvedett? hiszen nincs gyermeke! De a mérték egyszer mégis csak betelt. Ön elment. Meg tud élni a maga emberségéből. Dolgozik, klnlódik, de van a napnak egy-két órája, a mikor megpihenhet. Nincsen, ki tönkreteszni élete minden percét komisz lelketlenségével. — Nagy, mérges harag volt benne; belesápadt; elhallgatott; kezével legyintett. — A feleségem elhagyott. (Folytatás következik.)

A komponista (Marschalkó Rózi) és táncmester (Gábor).

„ARIADNE NAXOS SZIGETÉN.”

Bemutatta a M. Nemzeti Operaház április 19-én.

„A kultúra tényleges birtokbavétele” — ezt a jelszót, a legszebbet írta zászlajára a tanácskormány közművelődésügyi osztálya. Ingyenes iskolázás, a tehetség felkarolása, népegyetem — ingyenes zenetanítás, a színházak szocializálása, a szakszervezetek útján szabadjegyek osztogatása: mind egy-egy hétfőmértékes lépés a szellemek művelése, a léleknevelés, a kultúra útján. Az ország életét intéző hatalmak ugyan eddig is ajkukon hordták a műveltség szent nevét, de vajmi sokkal adósok maradtak, mikor az elhangzott szép szót hasznos tette kellett volna foganatosítani! Hánszor kellett például, a vidék zenei elmaradottságát, sőt a fővárosi zenekultúra szervezetlenségét is felpanaszolnunk, még pedig hasztalanul!...

Máról holnapra, tudjuk, nem lehet az eddig szűk körre szorult kultúrát óriási területen felvirágoztatni; de hogy az épen egyhónapos proletárkormány ez irányban is erős kézzel fog a munkához: azt kezdő lépéseiből örömmel látjuk; szervezi a különböző zenei tényezőket, felügyel a műsorokra, gyámolítja az eddig árván hagyott ifjú alkotóművész-nemzedéket, szabad teret nyit a bátor művészeti újításoknak. Ebbe a legutóbbi kategóriába: az „ars nova”, az újfajta művészet birodalmába tartozik az egyetlen magyar operaház újdonsága is, a melynek a proletárurolmat kellett megvédeni nálunk, hogy előadják.

Már a legrégebb, a legelső operák egyike is a görög mitológiából ismert Ariadnét választotta hősnőül: 1607-ben, a nagy Monteverdi írta zenéjét; úgyszólván minden nemzet és mindegyik nemzedék érdeklődött a hős Thészeuszról hűtlenül elhagyott s aztán Bakkusz nevére lett királyleány sorsa iránt, a zenetörténet mintegy negyven, róla írott operát ismer. (Sok nagynevű zeneköltő: Händel a pozsonyi születésű Küsser, újabban Masseret stb. műveit. A mi mostani újdonságunk zeneszerzője Strauss Richard, a kit általában elismernek a ma élő zeneszerzők legnagyobbjának. És talán legmerészebb újításának; s a kinek „Szalome” és „Elektra” című tragikus és „A rózsalovag” című víg operáját már a magyar közönség is látta és nagyrabecsüli. Strauss nem tagadta meg magát és elveit, noha most egészen mást zenésített meg; az „Ariadné” zenéjét is igazában csak az élvezheti, a kit erre magas

zenei műveltség képessé tesz, sőt még az ilyennek sem elég csak egyszer végighallgatnia az operát, hogy élvezetesnek találja.

Egy burzsoát, (apáink még „bugris”-nak csúfolták) figurázott ki harmadfélszáz éve a vígjáték nagymestere Molière, persze olyant, a ki üresfejűségével és pöffeszkedésével ugyan rászolgált. Ennek a burzsoának tömérdek a pénze; palotát építtetett, abban egy nagy termet színpaddal rendezett be s megengedte magának azt a fényűzést, hogy vendégseregének mulattatására nemcsak egy csoport művészt szerződtesen, hanem azonnal egy operát is írasson; az utolsó pillanatban, hogy az esti tűzijáték ne maradjon későre, az a képtelenül ostoba ötlete támad, hogy a műsorra tűzött szomorú operát (épen az „Ariadné”-t), meg az utána tervezett olasz komédiát, egyszerre játszzák — s a szegény művészek, csak hogy el ne essenek díjuktól, kénytelenek engedni a buta szélszélynek... Molière vígjátékához az olasz származású Lulli írta meg akkoriban a kellő zenét. 1913-ban Hofmannsthal Hugó dolgozta át a molière-i darabot, úgy hogy Strauss voltaképpen két operát írt belőle: betétül az „Ariadné”-t, ennek keretül pedig az „Uratnám polgár”-t, egyetlen színházi est betöltésére. A keretül szolgáló operában azonban nem mindvégig szólt a zene: a színészeknek keveset kellett énekelniük, annál többet beszélniük s mert az operaszínházak művészei (úgyszólván mindenütt) annyira csakis az éneklésben tökéletesítették magukat, hogy a prózaelődásban, a beszédben művészetlenek, esetlenek maradtak: a német szerzők látták, hogy művüknek nincs jövője ebben a formában. Át is dolgozták; nálunk is ez új alakjában került színre:

Felírás előjátékban látjuk — s itt nem vessorokat, hanem prózát zenésített meg Strauss, hogyan készül a parókás kor művész-személyzete az előadásra; a kifizűtött opera fiatal zeneszerzője kétségbeesik, mikor a hopmester előadja nagyságos urának bárgyú rendelkezését a komoly dalmű és a burleszk komédia egyidejű előadása iránt; öreg professzora csak félig tudja lecsillapítani, de ennek a nehéz ügynek másik felét elvégzi egy kaczer szempár: az olaszos, rögtönzött víg jelenetek színésznője, Zerbinetta. Látjuk az öntelt primadonnát, az olasz szokásos bohózat-figurákat (Arlecchino, Scaramuccio, Truffaldino) stb. A hopmester csemeté — kezdődik, új színen az ötgyedórás opera. Utána azonban a szövegben nyoma sincs a burzsoá-világnak; nálunk valószínűleg a rendezőnek, Zádor Dezső igazgatónak, gondosságát bizonyítja, hogy a darab végén előlép egy parókás lakáj: ő húzza össze a függönyt.

Harlequin (Farkas), Scaramuccio (Szügyi), Brighella (Déri), fölemelik Zerbinettát (Sándor Erzs). Oldalt Truffaldin (Szende).

STRAUSS RICHÁRD „ARIADNE NAXOS SZIGETÉN” CÍMŰ OPERÁJA A NEMZETI OPERAHÁZBAN.

Bachus (Környei) és Ariadne (Sebeők Sári).

Bizonyos, hogy virtuozitását, fölényes ügyességét akarta megmutatni a két német alkotóművész, mikor a meghalni vágyó Ariadne s az ő megváltó görög istene pathétikus jeleneteit a „commedia del arte” csörgősipkás és kissé pikáns rögtönzéseivel tűzdelték át. Az előjáték tarka elevenése, lóto-futó alakjainak sokszor hangulatos, sokszor szellemes beszéde a zeneszerzőtől is sok leleményt igényelt; e helyett a zenekarban gyakran zenét, néha pedig csak odavetett zenei törmelékét kapunk, énekekben pedig régies — sokáig egyetlen hangmagasságú — recitativót, a mely a német szöveg rendes beszédbeli hanghordozását híven követi. Az Ariadne-jelenetek komoly zenéje gyakran archaizáló, azaz a régi, Lulli-féle kissé szegényes fenségességet utánozza dallamvezetésében, de harmónikája, azaz összhangjaival bánása és el-lenpontozásából folyó egytűthangzása telivér Strauss-zene: merész (nem átmenetek, hanem) átugrások tömkelege, feloldatlan diszszonananciák népvándorlása — a mi az énekszerepek betanulását kínossá, rendkívül ne-

hezze teszi s a legképzettebb zenész-hallgatóit is, ha a kótát nem nézi, hanem csak maga elé kell képzelnie, minduntalan zavarba hozza — meg-megszakítva ezáltal a szélesebb ívelésű koncepció követését; a mi bizonyontja az élvezetnek. Van a műben néhány ú. n. vezérmotívum, ezeknek ismétlődése könnyít a hallgatón. Legtöbbször az ezt meg már első hallásra is, hogy Strauss a hangszerek színezetének bámulatosan finom keverője, a gyönyörgéd hangszínek szépségének és sokféleségének hódító mestere. Kómikus zenei részletei

SZÍNHÁZ.

Barta Lajos: A sötét ház; a Vigszínházban.

Az első magyar premiére a tanácsköztársaság megalakulása óta. Nem véletlen, hogy Barta Lajos munkája, mert ez a magas és erős lendületű író pályája első lépése óta a szociális igazságtalanságnak volt az írója, az egy Révész Bélán kívül senkinek munkájában nem szólt meg oly erősen és nyomatékosan az elnyomott tömegek jankálása, vágyódása a megváltás után és forradalmi indulata, mint az övében. Már első általános hatást keltett könyvével, *Az ige terjedése* című novellasorozattal is azt mutatta meg, hogyan terjed emberről-emberre az új ige, a szocializmus világboldogító, a nyomorgó falusi nép között s későbbi munkáinak is java része a falusi proletárság magával tehetetlen kiszolgáltatottságát, a kultúra legelemből föltételeitől való elzártságát és rettentő fizikai nélkülözését mutatja meg sajátos kemény vonalakkal, darabosan és energikusan megrajzolt képekben. Új darabja, *A sötét ház* még a háború alatt, a mult év eleje táján készült, de akkor természetesen nem volt előadható, nem akadt színház, a mely színre hozatalára vállalkozni mert volna. Most átdolgozva végre színre került.

A sötét ház Gorkij *Éjjeli menedékhely*-ének típusából való darab: a proletár-nyomor legégetőbb sebeit mutatja meg egy összesűrt képben. Nem hatásról van itt szó, Barta Gorkij nélkül is ugyanígy írta volna meg a darabot, — hanem magától értetődő találkozásról. A kik a nyomor tanyáit látják, azoknak okvetlenül találkoznia kell. A fizikai nyomor nem változatos, kevés, de kiáltoan

a ritmus változatosságával tűnnek ki. — A szövegfordítás Harsányi Zsolt jeles munkája. Az előadásról, ha leszámítjuk azt, hogy a szöveget csak kevés szereplő ejti ki érthetően, csak a legjobb mondhatni. A főszereplő: a zenekar, Kerner István vezetése alatt remekelt (ezáltal csak 37 főből állt. Lulli idejében még kevesebb volt). A címszerepben Sebeők Sári gyönyörködtetett; a főpróbán Záborszky nénekelt meglepő finoman; Bacchus: Környey Béla volt; a nimfák filigrán énekművészetében Hajduné

vezetett, fel a magas d'-ig; ugyanilyen magas, de sokkal nehezebb, egyszersmind csillogóbb a Zerbinetta énekszólama; ebben B. Sándor Erzsí gyarapította babérait. Kómikus négyesfogatót Déri, Szügyi, Farkas, Szende alkották. Az előjátékban Sz. Marschalkó Rózi (mint fiatal zeneszerző), Zádor (mestere), Gábor József (táncmester) és Dalnoki Viktor (hopmester) tűntek ki, pompás szövegkiejtésükkel is.

A bemutatóelőadásnak fényes sikere volt. Kereszty István.

erős a motívuma s ezek a motívumok maguktól adják a kifejezés primitív, yers és erőteljes módjait: a realiztikus képek felszíne alatt kitáruló szimboliztikát s a haragos páthoszt.

A darab egy olyan proletár-tanyára vezet, a melyben a kapitalista szociális gondoskodás gyűjtötte az élet elesetteit: egy barakkba, a hova azokat szokták dugni, a kik teljesen tönkre mentek s hajléktalanul maradtak. — Ide kerül az orosz fogságból hazatért katona. Az anyját keresi, a kit szegényül, de rendezett viszonyok közt hagyott el, mikor háborúba ment s most megtudja, hogy tönkre ment s a menedékhelyre került. Itt tudja meg, hogy az öreg asszony meghalt. Rá sem ér jóformán búsulni, sorba mennek el előtte a proletár-nyomor szörnyű képei: az alkoholisták világboldogító, a társadalom ellensége s az öreg koldussasszony, az anya, a ki töltyűtan keresi gyermekét, a kit elvett tőle a társadalom jótékonyága és csak a holttestét adta neki vissza, a züllésnek indult tizenöt éves leány, a siránkozó öreg koldus-asszonyok s végül egy bájos, kedves fiatal asszony, elesett katona özvegye, a ki most kerül, rettenetes kálvária után, két gyermekével erre a tanyára. Hogy érintkezik ezekkel a magasabb, az uralkodó társadalom? A telep felügyelő durván ripakodik rájuk, ő képviseli az állam hatalmát, jótékony hölgyek jönnek, a kik szívtelen felületességgel és megalázó arroganciával érdeklődnek sorsuk iránt és nem tesznek értük semmit, minduntalan katonai őrzatok érkeznek, a kik katonaszökevényeket keresnek ezen a gyanús helyen. A hazatért hadifogoly-nak mindez a szíven és az idegrendszerén megy keresztül, átérezeti vele sorsa társainak minden boldogtalanságát s a szelid, rendes, józan fiú a végén daczos lázadóvá lesz s a

forradalom szavával ajkán megy el az őrártal, a mely a benlakók lázongásának hírére jött sietve a menedékhelyre.

Barta nagy erővel, meggyőződéssel sürítette össze egy képpé ezt a sorozatot. Az ábrázolásnak leggyorsabb módját választotta, a mely legjobban illik a tárgy elemi változó: egy ember lelkére vetítette a szenvedésnek sorra elvonuló képeit s ezáltal egységbe foglalta nemcsak a képeket magukat, hanem a néző hangulatát is. A fogságból hazatért katona nemcsak a darab lelkiismeretét jelenti, hanem az íróét és a nézőét is: benne érik eszelekvésig az a tiltakozás, a mely a társadalmi igazságtalanság riktó büneinek láttára fellázít mindenkit, a kiből emberséges érzület ven. Nem egészen szükségszerű ismétlődések: a jótékonyág nemtörőne és a katonai őrzatoknak kétszeri megjelenése, némileg késleltetik a gyorsan lepergő történetet, de ezt csak utólag venni észre, előadás közben nem zavar semmi. Az előadás is emeli a darabot: a Vigszínház művészei, a kik addig leginkább csak elégáns polgári darabokban mutathatták meg tudásukat, jellemző erővel és igazsággal tudják megleveníteni a proletár-levegőt is; különösen Góth és Góthné játéka áll ez, míg Lukács Pál kissé színtelen, nem bírta az alaknak a reliefjét megadni.

Barta darabja után *Csokonai* kedves, primitív vígjátékát, a *Karnyónét* játszzák. — A darab naiv és itt-ott zavaros meséje daczára is igen jól hat: saját stílusa van, a mi lelket és egységet ad neki. A színészek ebben a darabban kitűnőek, különösen *Szerémi* bolto-szegéde a legesebb színpadi alakok egyike, *Haraszthy* Hermin *Karnyónéja* pedig a legjobb színpadi groteszkek egyike, a miket valaha láttunk. Schöpflin Aladár.

Courbet: Férfi arckép.

A MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK SZOCIALIZÁLÁSA ÁLTAL A PROLETÁR ÁLLAM KÖZTULAJDONÁBA VETT MŰKINCSEKBŐL.

Renoir: Beszélgetés.

RAVASZOK

Elbeszélés. — Irta Ujfaluasi László.

A roppant februári hidegekben a hó olyan finom volt, mint a liszt; apró felhőcskékben porzott a hosszú fatalpak nyomában. A talpakon zömök, erős ember állott kissé behajtott térdrel s kipirult arca sugárzott, neveztet a gyönyörűségtől, a mikor nekiereszkedett a Magas-ról a vörösalmi nyiresek felé. Mint a prédára csapó sas, mikor hátrafesztett szárnyal levág a földre.

Egy kis tisztás szélén megtorlódtott a talpak alatt a hó. Fékezett s hirtelen megállt; belenyúlt a vadásztarisznyiba s halott kis madarat vett ki belőle, citromsínű sár-

A februári holdas est nemsokára fagyos volt és csillogó, mint a penge, mely vágni készül. A nagy hegyek felől már leért a Hideg a nyires dombokra, nesztelenül végigmarkolászta a föld remegő bordáit. A dombok végig lúdbörztek és zibbadt álom terült rájuk, mint a megfagyó vándorra az útszélén.

Az erdők és mezők olyanok voltak, mint egy ország, melyet fegyelmezett és kapzsi hadseregek végigrekviráltak; üresek és kifosztottak s a mi élő lény élt még hátukon, az homorú horpaszokkal csatangolt az éjszakában egy falat étel után.

A Vörös Ravasz, a ki az Ordögboroda sűrű cserjésében lakott, kidugta az orrát odujából, rávakantott kettőt a vigyorgó holdra: vak,

tyúkszárny volt, a mi az ősi dús asztalokról valahogy megmaradt a szemétkben.

Pfuj! Így még nem nyomorgott, mióta el. A Vörös Ravasz érthetően el volt keseredve az egész világ ellen s meg tudta volna ölni a legjobb barátját egy sovány egér-czombért.

Jó széllel cserkészett a Magas-hegy borókásain végig; a legjobb nyúlvtó közelében hirtelen megtorpant. Valami finom parfüm ütötte meg az orrát: gyenge, de ingerlő peccenyellat. A lába is alig érte a havat, a mikor nesztelenül arra lopódzott. Az útról egy kis tisztásra nyílt a kilátás, a tisztás közepén álló mogyoróbokor tövében fagyott madárka feküdt hanyatt a hóban, mellének

Chasseriau: A trójai nők siralma.

A MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK SZOCIALIZÁLÁSA ÁLTAL A PROLETÁR-ÁLLAM KÖZTULAJDONÁBA VETT MŰKINCSEKBŐL.

mányt. Kezében tartotta egy pillanatig, megfújta a mellén a pihét, aztán megint lesímogatta gondosan s elhajította egy bokor tövébe. A jobb lábával most jelet csinált keresztbe az útnak, megmarkolta a botot s tovább siklott.

Még egy-kétszer megállt így útjában, a míg a cserjésen túl fel nem tártultak előtte a mezők, a honnan már látszott a falu sűrűn kigyózó füstjeivel.

Sebesen szállt alá a barna alak a fehér hőmezőkön úszva; nyomában kapzsián nyújtogatta kezét a Havas felől lerohanó éjszaka s halott csontjainak árnyéka — mint a röntgenkép — két vonalakat rajzolt a völgyek hajlataiba.

Otthon az ember jól megmosta, ledörgölte a kezeit, megvacsorázott, pipaszó mellett nyugalmasan elolvasta a napi ujságot s aludni tért.

vak, kinyújtóztatta egyenkint a lábait, melyek elgémberedtek a hidegtől, az éhségtől és az egész napi fekvéstől, aztán, mint a ki biztos a dolgában, egyenesen és tétovázás nélkül nekivágott a Magas-nak.

Tilosba készült. A Magas és környéke a Sárga Ravasz birtoka volt. Ott terültek el a nagy tarók és krumpliföldek, a hol még mindig élt néhány sovány egér s előjött éjjelenként a föld alól; a kökénybokros szakadékokban seregestől vert éjjeli tanyát az apró madárnép; a szélmentes vízmosásokban fogolycsaládok melegedtek egy csomóba bújva s a borókásokban baktató fülesek nyomát őrizte a hó.

A Vörös Ravasznak kicsordult a nyála ezekre a kilátásokra: egy foglyot csipni, jó kövér mellűt! Huh! Az Ordögboroda egész cserjésében nem akadt már talán egy eleven czinke sem s tegnapi egész kosztja egy száraz

meg-meglibbenő tolla sárgán csillant meg a holdfényben.

A Vörös Ravasz mégse toppant rája rögtön; valami furcsa nyom keresztezte az útját s ez gyanakodóvá tette. Végigsimatolta a nyomot, de semmi nyugtalanító, veszedelmet eláruló illatot nem vett észre rajta. „Egy lehulló faág csúszott erre csak” — gondolta s megnyugodott.

Egy lépést tett előre s ekkor kutató szeme összeakaszkodott a Sárga Ravasz gúnyos pillantásával, a ki egy bokor mögül figyelte.

— „Na Veres úr!” — szölt gúnyosan a Sárga — „úgy látom el mesztatott téveszteni a házszámot. Nem csoda ilyen sötétben.”

A Vörös túrtörtette a meglepődését s flegmásan felelt:

— Kérem, ne gúnyolódjon. Nagyon is jól tudom, hol járok, az éhség még nem vette el egészen az eszemét. De — megengedjen —

ezt a koszos cserebogarat az udvarom sövényéről vertem fel az este; már a kezemben volt, de sikerült sebesülten elmenekülnie. Bokorról-bokorra üldöztem idáig s itt végre összeesett. Lesz szives talán a jogos zsákmányt...

A Sárga gúnyosan rázta meg a vitorláját:

— Ugy? Én már egy félórja lapulok itt e szép madárka közelében, mert gyanús volt nekem valami a környéken, valami rossz sejtelem tartóztatott. S ön azt állítja, hogy ezt a madarat üldözte. Korábban keljen, ha ilyen mesékkel akar félrevezetni. Egyébként — tette hozzá hanyag farklegyintéssel — hordja el a kopott vörös gallérját a határoból. A Vörös flegmája alól is előretört az igazi természete:

— Na megállj, te holdpofájú, most már azért sem eszel a peccenyéből.

Szemben álltak egymással, a hold fénye szikrát vert a fogaikon.

A Vörös nagy krakéler volt, már kétszer megvágta a Sárgát a balfülénél. Érezte, hogy fölényben van. Hirtelen támadott, egy csel-vágást csinált a vérző balfül felé s mikor a Sárga védtelenleg felkapta a fejét, torkonragadta, leszorította a hóra, s addig nyomta, rázogatta, a míg csak mocszant.

Azután mohón felkapta a sármányt, egyet roppantott rajta s elbúsulva érezte, hogy a hitvány falat már le is csúszott a torkán.

Egy pillanatra lecsücsült, hogy kifújja magát, végignyalta néhányszor a bajuszát s megvetően méregette végig a legyőzött

Elmosolyodott, a hátára csapta a zsákmányát s lesiklott a völgybe, mint a prédájával elsuhanó sas.

Munkácsy: Női arckép.

„hold-pofájút.” — Fel akart kelni, hogy tovább menjen. A gymra összerándult, úgy érezte, hogy ezer és ezer sármány-csőr esik neki a torkának, a belének. A szája görcsösen kinyílt néhányszor s az egész testét folyékony tűz öntötte el. Hirtelen eldőlt oldalt, a farkával kínosan végigcsapkodta a havat, s vége volt.

A strichnin nagyszerűen hatott.

Másnap a fatalpakon újra végigsiklott előző napi nyomán a pirosképű ember. Mikor a jelhez ért, fékezett s örömeben kurjantva kanyarodott a két róka felé. Felkapta mind a kettőt a farkánál fogva, lerázogatta róluk a havat s gyönyörködve mustrálta a tömött vörös s a finomabb aranysárga prémet.

Csak akkor nézett szét érdeklődve: mi is történt itt? Szeme figyelmesen járta végig az éjjeli párbaj nyomait s megértett mindent.

Derült arcán kurta, sötét mosoly rándult át, míg maga elé mondta:

— Akárcsak az emberek: egymást ölik, marják olyan dolgokért, a miknek elérése rájuk nézve a legnagyobb szerencsétlenség.

Munkácsy: Tájkép.

A MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK SZOCIALIZÁLÁSA ÁLTAL A PROLETÁR-ÁLLAM KÖZTULAJDONÁBA VETT MŰKINCSEKBŐL.

HETTYEY ARANKA, A NEMZETI SZÍNHÁZ MŰVÉSNŐJE SZÁVAL A SZÉKELY CSAPATOK FRONTJA ELŐTT.

VILÁGOSSÁG.

Regény. (Folytatás.)

Irtá HENRY BARBUSSE.

Fölülök, majd újra leülök, megkoczkáztatom a megszólalást:

— Ugyan kérlek, hagyd már! Legyen vége...

Ó nagyot kiált:

— Vége! Ah, soha sem lesz ennek vége! A kendőjével, melyet az este piszkosnak tüntet fel, betömi a száját, befűdi arcát, a fejét hevesen ingatja jobbra és balra, hogy a szemét kitörölje és nemet intsen.

— Soha! Az olyan szó, a mit te mondtál, örökre megszakasztja a szívet. De föl kell kelnem, hogy elkészítsem a vacsorádat. Mert enned kell. Én neveltelek, mikor kicsi voltál, (itt megcsuklik a hangja); én feláldoztam érted mindent, te pedig most úgy bánsz velem, mint valami kalandornővel.

Hallom sovány lábainak dobogását, a mint egymás után leteszi őket a kőpadlóra. Összeresi az ágyon elszórt és a földre lecsúszott holmijait; elnyel egy zokogást. Feláll, formátlanul az árnyékban, de pillanatokra látom, a mint rendkívüli soványsága kirajzolódik. Magára vesz egy kabátkát, egy mellénykét és szinte kísértetiesen látom a fehérműket, a mint a karjain fodrosodnak a vállának foglalata alatt.

Oltózkodás közben magában beszél és lassankint egész életrajzom, egész multam kialakul abból, a mit a szegény asszony beszél, egyedüli közeli rokonom a világon, a ki az anyám és a cselédem egyszerre.

Meggyújt egy gyufát. A lámpa kiemelkedik a sötétből és cik-czakozik a szobában, mint valami lidérczláng. A nénem be van borítva mintegy eleven fényvel. Friss könyvek teszik súlyossá a szemét, csillognak rajta és benedvesítik az arczcsontjait. Jön meg és folyton morog a sötétben. A redők sűrű rovátkákat vágják arcába, a bőre pedig az álla és a nyaka körül olyan ráncos, mint a belek — és mindez mintha kissé vérezne a kemény világításban.

Most, hogy a lámpa meg van gyújtva, feltűnnek egyes zugai a sötét kriptának, a melybe el vagyunk temetve: a párnázott takaró, a mely két szegre van kifestve az ablak alatt, védelmül a léghuzam ellen, a commodé-szekrény poros vászonnal bevont márványlapja, a zár, betömvé egy papírlappal, a mely kilóg belőle.

A lámpa füstöl és a néni, nem tudva hova tenni a zsúfoltságban, leteszi a földre és lekuporodik előtte, hogy megigazítsa a belét. Nagyot sóhajt. Nem tudja megállni, hogy ne beszéljen mindig.

— Te, fiaskám, a ki olyan urias tudsz

lenni, ha akarsz és száználfrankot keresel havonként... Tudsz előkelő lenni, de nincs jó modorod. Mindenki ezt veti a szemre. Így például te a padlóra köptél, az bizonyos, le hagynám vágni a fejemet, hogy igaz. Pedig már huszonnegyedik évemben jársz. És hogy bosszút állj, a miért én rájöttem, hogy a padlóra köptél, rámförmedtél, hogy ne bőgjek. Mert bizony ezt mondtad. Nohát, ilyen mákvirág vagy te. Az urak a gyárban bizony jók irántad. Szegény apád volt a legjobb munkásuk. Te úriásabb vagy a szegény apádnál, angolosabb és jobban szerettel a gyári irodába belépni, mint folytatni a latin-tanulást és mindenki úgy találta, hogy jól teszed, de a munkában nem érsz fel vele, nem bizony. Valld meg, hogy ráköptél az ablakra is.

— Mert hát az anyád, — folytatja a néni kísértete, a mint kezében egy fakanállal végigmegy a szobán, — ezt meg kell mondan, szeretted öltözködni. Ez nem is hiba, nem bizony, különösen annál, a kinek van miből. Ő mindig gyerek maradt. Meg kell mondan, hogy mindössze huszonhat éves volt, mikor a föld alá tettük. Bizony, szeretted a kalapokat! De azért voltak jó tulajdonságai is, például mikor így szólt hozzám:

„Jöjj hát velünk, Joséphine!” Aztán én neveltelek fel, én, feláldozva mindent...

A néni megáll beszéd és munka közben, annyira megindítja a múlt. Fulladozik és mozgatja a fejét és a ruhája ujjával törülgeti a szemét.

Szeliden megjegyzem.

— De hiszen jól tudom...

Egy sóhajtás fele nekem. Meggyújtja a tüzet. A parázsból füstfelhő tör elő, a mely megduzzad, a tűzhelyen hömpölyög, majd alászáll és befűdi a földet. A néni a tűz felvesződik, lábával a füstben és zilált fehér haja, a mely kikukucskál fekete főkötője alól, mintha szintén füst volna.

Aztán előkeresi a zsebkendőjét, tapogatózik zsebeiben, melyeket a korom befekettített. Most a lábasokat forgatja, háttal fordulva felém.

— Crillon úr apja — mondja — az öreg Domokos, Cherből jött ide s 1866-ban vagy 67-ben telepedett le. Okos ember, hiszen községi tanácsos. Bonéas úr nagyon gazdag és szépen beszél, daczára, hogy beteg a nyaka. Igyekezned kell, hogy ezek az urak tartsanak valamire. Urias vagy és máris száználfrankot kapsz egy hónapra és bosszantó, hogy nincs semmi jel, a mi megmutatná, mikor a gyárba bemegy, vagy onnan jössz, hogy az irodában dolgozol és nem vagy munkás.

— Ezt meglátni ugyanis...

— Mégis jobb szeretném, ha volna valami jele.

Sóhajtozva susog mind erősebben és mindenféle zsebkendőt keres. Körüljár a lámpával. Szemem előtt, amint tekintetemmel követem őt, a szoba mind jobban megvilágosodik. Tekintetem a sötétben meglátja a kőpadlót, s a háttal a falnak támasztott székeket; az ablakot, a mely halványan homálylik a szoba végében, alatta a dagadó alacsony ágyat, a mindenféle ruhadarabokat, a melyek úgy vannak elszórva a földön, mint a vakondturások, az asztalokon és polczokon a lábasokat, üvegeket, a fazekakat, a falonfüggő szöveteket, és azt a vattával tömött fülű zárat.

— Annnyira szeretem a rendet — mondja a néni a mindenféle holmiknak ebben a tömkelegében.

Szokásom szerint kinyújtóztatom a lábam szárát és ráteszem a lábamat egy zsámolyra, a melyet a hosszú használat kifényesített és megszépített, mintha új volna. Az arcom jön-megy a nénem sovány fantómja után és elringatózom kiapadhatatlan mormogásában.

Egyszerre azonban hirtelen hozzámleptem. Rajta van a szürke és fehér szalagos köpeny-

SZÉKELY EZRED FOGADALOMTÉTELE UTÁN FIEDLER REZSÓ HADÜGYI NÉPBIZTOS MEGSZEMLÉLI A CSAPATOKAT AZ ORSZÁGHÁZ ELŐTTI TÉREN ÁPRILIS 20-ÁN.

A VÖRÖS SZÉKELY-EZRED FOGADALOM TÉTELE.

kéje, a mely lecsüng sovány válláról, a karjával átöleli a nyakamat és remegve mondja: — Te még sokra viheted, a milyen tehetőség van! Talán egy napon hirdetni fogod az embereknek az igazságot. Erre már volt példa. Voltak már emberek, a kiknek igazuk volt az egész világgal szemben. Mért ne lehetnél te is, kicsim, egykor ezeknek a nagy-szavúaknak egyike.

Fejével szeliden intgetve és még mindig nedves arczczal messzire elnéz és lát engem, a mint kiáltok az utcán és meghallgatnak.

Aztán, alig hogy elhangzott ez a különös felszólítás, a konyhánkban, a néni hozzátette, szemét a szemembe mélyesztve.

— Vigyázz, fiam, ne nézz nagyon magasra magad fölül. Te már most is kissé házias ember vagy. Máris komoly és öreges szokásaid vannak. Ez jól van. Ne próbálj soha olyanakk lenni, mint a többiek.

— Ez a veszedelem nem fenyeget, néni. Nem, ez a veszedelem nem fenyeget. Én olyan akarok maradni, a milyen vagyok. Valami visszatart a gyermekkorom és fiatal-ságom környezetében, a legjobbban szeretném, ha örökké így maradna. Kétségkívül sokat remélek az élettől: remélek, remélek, mint mindenki, nem is tudom, mi mindent remélek: de túlságosan nagy változásokat nem szeretnék. A szívem mélyén azt szeretném, ha semmi sem változtatna a tűzhelyen, a gesztenyefa-szekrényen, sem esti pihenésem formáján, a mely hűsögesen visszatér.

A néni, mikor a tűz meggyulladt, fölmelegíti a ragout-t s keveri a fakanállal. Néha kicsap a tűzhelyből egy szomorú láng, a mely megvilágítja.

Fölülök, hogy meglássam az ételt. A lábas rottyog; látni benne a halvány krumplicsodort darabokat s a hagyma-szeletek csillognak benne. A néni kifordítja egy nagy fehér tányérba.

— Ez a tied — mondta. — Nekem, — mi kell nekem?

Leülök a feketés-barna asztal két végénél. A néni csak kutat, aztán a sovány, bütykös és sötétszínű keze kikerül a zsebéből, egy darab sajtot húz ki, megkaparja egy késsel, a melyet a pengéjénél fog meg s lassacskán lenyeli a sajtot. A lámpa fényénél, a mely oldalt világít, látom, hogy az arca nincs megszáradva, egy vízsepp maradt az arczán, a melyet kiduzzaszt minden falat s az a könnyesepp ott csillog. Nagy szája minden tekintetben mozog és néha elnyeli a könnyek maradványait.

Itt ülök a tányéraink előtt; a só egy

BOKÁNYI DEZSÓ NÉPBIZTOS LEKESÍTŐ BESZÉDE AZ INTERNATIONALE CSAPATOKHOZ.

papirdarabkára van kirakva, a süteményrészem egy mustártartóban, — itt ülök, szorosan közel egymáshoz, a homlokunkat és kezeinket ugyanaz a világosság egyesíti, többi részünket szegényesen beburkolja a végtelen homály. A mint itt ülök a roskadt karosszékekben, a kezemmel a rossz egyensúlyú asztalon, a mely ha az ember rátámaszkodik az egyik oldalán, sántikálni kezd a másikon, mélyen odaplántálnak érzem magamat, a hol vagyok, ebbe az ócska szobába, a mely rendetlen, mint egy kert, kopott, a homálytól ellankadt, a hol halkán belepi az embert a por.

Evés után megritkul a beszéd. Aztán a néni újra elkezdi duruzsolni és még egyszer elerzékenyedik a rekedt petroleum-fénynél, a szemei még egyszer megdöbbennek és valami fény gördül ki belőlük.

Az érzékeny öreg tündér könnyei rápotyognak duzzadt ajkára, mint valamiféle szivre. Hozzám hajol és a közeledése oly mély, hogy úgy érzem, mintha érintene.

Nincs senkim a világon rajta kívül, aki igazán szeret. Furcsasága és nyafogása dacára, tudom, mindig neki van igazam.

Ásitok, mialatt ő leszedi a szennyes tányérok

Az ezred zászlaját meghajtják a fogadalomtételkor

INTERNATIONALE VÖRÖS EZRED FOGADALMI TÉTELE A PARLAMENT ELŐTTI TÉREN ÁPRILIS 20-ÁN.

kat és elrejtje őket egy sötét zúgban. Megtölti a víztartót a kannából, aztán a tűz helyhez húzza mosogatás végett.

Antonia találkát adott nekem a kioszknál nyolcz órára. Már tíz percczel múlt nyolcz. Elmegyek. A folyosó, az udvar... Az éjszakában mindezek a megszokott dolgok betakarnak, elrejtve magukat. Valami homályos világítás függ még az égen. Crillon prizma-alakú bódéja mint valami karbunkulus fénylik az éjben, a téglák roppant halmaza mögött. Eszreveszem Crillont, ő nem pihen soha — a mint valami tárgyat csiszol, majd megvizsgálja a munkáját a gyertya fényénél, a mely úgy libeg, mint valami elfogott lepke, majd a kezével odanyúl egy enyves fazékhoz, a mely egy melegítőn párolog. Látni a régi jó időkből való mesteremberre emlékeztető elmerült és gondtalan arcát, rosszul borotvált arczának fekete foltjait és sapkája alól ellenzőként kiálló sörtés haját. Köhög és az ablaktáblák megzörrennek.

Az utcán árnyék, sötétség. Utczahosszat alakok suhannak el, emberek jönnek-mennek, itt-ott mormolások visszhangzanak. Fények emelkednek és leszállnak az emeleteken. Két lépéssel odább, az utcasaroknál Bonéas úr tűnik el; felismerem a fehér, sűrű selyemkendőt, a mely elfűdi a furunkulusokat, a melyek belepik a nyakát. Mint mindig, abban a pillanatban, a mikor arra megyek, kinyílik a fodrász ajtaja. Hallatszák a szelíd hangja: „Minden megvan, a mi az üzletet illeti.” „Annál jobb” — felel egy távozó ember, a kinek az utca homályában csak a kicsiségét látni. Mindazonáltal ez alighanem nevezetes személyiség; Pocard úr mindig vállalkozásokon tőri a fejét és hatalmas tervei vannak. Kissé messzebb kitalálom egy befűdött rúdos ablak mögött Eudo apó jelenlétét, a szerencsétlen flótását, a furcsa köhögős, rossz szemű és örökké sópánkodó öreg emberét. Nyilván otthon is viseli gyászos köpenyét és a gallérját. Spionnak tartják és nem is ok nélkül.

A kioszk. Egyedül várakozik az árnyékban, a csúcsos fedelével. Antonia még nincs itt; különben megvárt volna. Kelletlen mozdulatot teszek, majd megkönnyebbülést érzek. Jó ürügy a megszabadulásra.

Kétségtelen, Antonia még mindig kísértetbe ejt, ha jelen van. Van benne forrás, a mely elsötétíti a szemét és a soványsága tüzei az embert. De már nem értek egyet ezzel az olasz nővel. Nagyon is el van foglalva a saját személyes ügyeivel, a melyekkel én nem törődöm. Százszor többet ér a kövér Victorine, a ki mindig rendelkezésre áll, vagy Lacoilléné, a ki álmodozó és bűnös, ámbár velük is beteltem már. Valóság sze-

MESEDÉLUTÁNK A KÓRHÁZBAN A BRÓDY ADÉL GYERMEKKÓRHÁZ KERTJÉBEN ÁPRILIS 20-ÁN.

rint gondolkodás nélkül vetem bele magamat a szerelmi históriák szövevényébe, a melyeket most már közönségeseknek tartok. De nem tudok sohasem ellenállni az első varázslatos kísértésnek.

Nem várok. Elmegyek. Oldalt megyek el annak a ronda Brisbillenek a lakatos műhelyénél. Ez az utolsó ház az utca láncolatában. A teljes sötétségben a műhely ablaka olyan, mint egy lángoló folt, élénk narancsszínű, az ablakrácsok fekete hálózata közt. Ennek a négyzetes fényvirágnak közepén látom kirajzolódni, hol nagyon feketén és nagyon élesen, hol szélesebben és elfolyóbban, a lakatos szabálytalan alakját. A világitáson át, mint valami kísértet, ügyetlen freneziaival mozog és rettenetesen csapkodja az üllöt. Meg-megtántorodik és minduntalan mintha jobbra-balra sülyedne, mint egy pokoli bárka utasa. Mennél részegebb, annál elkéseredettebben megy neki a tűznek és vasnak.

Hazafelé fordulok. Abban a pillanatban, a mint be akarok lépni a házukba, egy félénk hang szólít meg:

— Simon...

Antónia szól. Annál rosszabb rá nézve. Siettetem a lépteimet, a gyöngye sóhaj utánam jön.

Fölmegyek a szobámba. Csupas és mindig hideg, mindig néhány pillanatnyi borzongást érek, mielőtt újra otthon érezném magamat benne. Mialatt bezárom az ablaktáblákat, még egyszer kinézek az utcára; a háztetők ferde és masszív feketesége, kéményeikkel, a melyek belevágódnak a tér tiszta feketeségébe, néhány ablak, a mely még virraszt, tejszínűen és egy sötét, szaggatott környezet végén a bolond kovács fájdalmas és imbolygó kísértete. Odább meg tudom különböztetni a torony keresztjét és magasan a dombon, dúsan kivilágítva a kastélyt, mint valami köből faragott gazdag koronát. A szem minden tekintetben elvész a fekete romokban, a hol a férfiak és nők sokasága rejtőzik, mind oly ismeretlenek és mind olyan hasonlók hozzám.

Mi.

Vasárnap van. Nyitott ablakomon élénk áprilisi naspugár szökkent be a szobámba. Elváltotatja a fonnyadt virágos papirtapétát és újnak tünteti fel a vörös aranyos takarót, a mely a toilette-asztalomat fűdi.

Gondosan öltözöm. Nézegetem magamat a tükörben, messziről, közről, a szappan friss szagában. Próbálok szelmeit adni magamnak róla, kicsiké a szemem vagy nagyok. Közep-

sek, kétségkívül, de nekem igazán úgy tetszik, hogy a fényük behéjzög.

Aztán kinézek. Köddel borítva, a völgy mélyedésében, az ember azt mondhatná, a város későbbben ebred, mint az emberek.

Vasárnap lévén, felülről látom ezt is, azt is menni az utcán. Nem ismerni meg őket azonnal, mert elváltotatja őket az ünneplő ruhájuk: az asszonyok színeibe vannak öltözve és méltóságtejesebbek, mint hétköznap, az öregek kissé meg vannak görnyedve; nagyon szegények, a kiket csak a tisztaságuk változtat el valamennyire.

A gyöngye napfény beborítja a vörös háztetőket, a kék háztetőket, a gyalogjárót, a kövezetet, melyen csillognak és csikorognak a kifényesített cipők. A sarokban az öreg ház, olyan kerek, mint egy lámpás az árnyékban, a hol a komor Eudó apó begubózódik, kúpszerű foltot vet, a mely mintha egy régi rézkarcból való volna. Kissé messzebb Piotné asszonyság háza dülleszkedik, kifényesítve, mint valami cserépedény. Ezek mellett a különös formájú épületek mellett észre se venni a többi, szürke falakkal és tükröző függönyeikkel és mégis belőlük áll a város.

A domb lejtőjén, a mely a patak partjáról emelkedik a gyár fensíkjaig, kibontakozik a kastély fehér geometriája. E körül a fehér-

TOBORZÓ ÜNNEP A NÉPLIGETBEN.

ség körül a rozsdaszínű lombos fák és a park tömkelege. Odább az uradalomhoz tartozó legelők és szántóföldek; még tovább a friss vagy zöldelő földek négyszögei között a temető, a hol minden évben annyi sírkő emelkedik.

Brisbillehez kell mennünk a nénimmel a mise előtt: be kell szólnunk hozzá, hogy javíttassuk a meggörbült kulcsunkat. Az udvarban várokozom a nénire, egy körakásra ülve, a bódé mellett, a mely ma lélektelen, hideg, tele a munka elszórt nyomaival. A néni soha sincs idejére készen. Már kétszer kijött a küszöbön szép bársonygaléros fekete kosztümjében, majd észébe jutott, hogy valamit elfelejtett s nagyon gyorsan visszafordult, mint valami vakondok. Végül még be kell mennie a szobámba, hogy egy utolsó tekintetet vessen rá.

Végre egymás mellett megvünk. Büszkén karol belém. Időnként rám néz, én pedig őrá és a mosolygása a napfényben szeretetteljes grimaszára válik.

Néhány lépés után a néni megáll.

— Menj csak előre, majd utólérek. Apollinehez ment, az utcaseprőnéhez. A jó asszony, a ki olyan széles, mint a milyen magas, a gyalogjáró szélén ácsorog, gyöngén evezve a levegőben párhuzamos két karjával, nem találva helyét a vasárnapi téltlenségben, a seprője nélkül.

A néni megfogja és menetközben visszafordulva hallom a mint sietve, mint a hogy valaki egy megdöbbenő titkot vall meg, rólam beszél neki, mialatt Apolline mellette megy, a karjait messze ellőbázva a testétől, sántikálva, — olyan mint egy nagy rák.

— Ez a fiú, — mondja a néni — rosszul tartja rendben a szobáimat. Aztán meg nagyon sok gallért használ el és nem tudja az orrát kifűjni. A zsebkendőket összegyűjti a zsebében, hogy olyanok lesznek, mint a kő.

— De azért derék fiatalember, — mondja az utcaseprőnő ringatva magát, vaktában mozgatva a seprőtől özvegy kezét.

Ezek a vallomások, a melyekhez a néni mindenki előtt belefog, a kit ér, bosszantanak. Kissé türelmetlenül szólnak rá. Megrezen éles hangtól, odajön és mártir-tekintetet vet rám.

Mendegél mellettem lehorgaszva fejt zöld virágos fekete kalapja alatt, megsértődve, hogy így rákiáltottam az egész világ előtt és felingerülve. Makkas sértődöttség támad fel a lelke mélyében:

— A multkor, — mondja halkán — ráköptél az ablakra.

(Folytatása következik.)

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

66-ik évfolyama.

A „Vasárnapi Ujság” a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 12 korona, félévre 24 korona, egész évre 48 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapestén, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

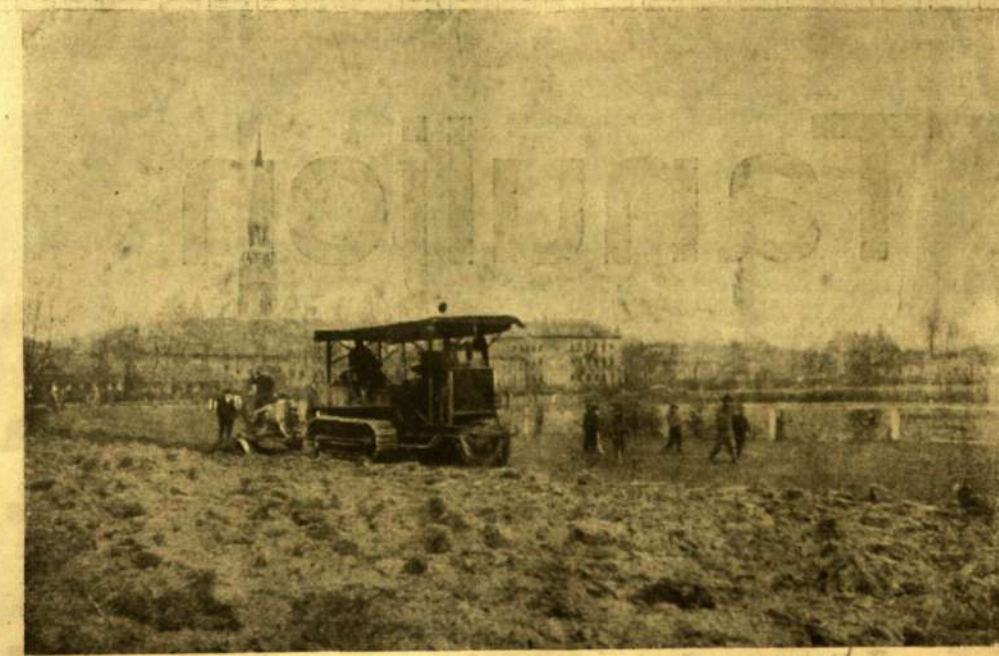
KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 9-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Kormánypárti képviselő.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Rihmer Kázmér nyug. kuriai bíró, 69 éves korában, Kalocsán. — Kószei Manó állami ügyészségi igazgató, Budapestén. — Reiniger Simon 67 éves korában. — Dr. Knoblauch Géza ügyvéd, tart. honv. százados, 43 éves korában, Vácson. — Loschdorfer Aladár újság-

HASZNOS LESZ A LÓVERSENYTÉR IS. — FELSZÁNTJÁK A VÁROSLIGETI LÓVERSENYTERET.

író, 37 éves korában, Budapestén. — Murai Lajos Budapestén.

Özv. Csapó Lórádné szül. Láng Ilona. — Özv. Krausz Miksáné 65 éves korában, Budapestén. — Mangold Flóra Mercedes asszony, Budapestén. — Özv. Pollák Jakabné szül. Pilis Róza, Budapestén. — Petrik Sarolta a bányai ág. ev. egyházkerület leánynevelő intézetének igazgatónője, Aszódon. — Szentgyörgyi Beatrix Lilly 17 éves korában, Budapestén.

Szerkesztői üzenetek.

Messziről-messzire. Ures szölamok, lendület nélkül, inkább csak a mondanivaló hiányának eltakarására valók.

Április. A szélesyenes szökelő formában van valami az április könnyed szélesyéből, de nem elég biztosan bának vele, pedig az ilyen versben a forma minden.

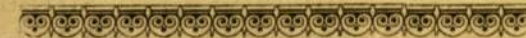
Koldusok. A novella csupa konvencionális vonásból van összetéve, eredeti szemlélet nyoma nélkül.

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK

BLOCKNER I. HIRDETŐIRODÁBAN

IV., SEMMELWEIS-UTCZA 4. SZ.

FOGAK és teljes fogorok szájpótlás nélkül, a gyökerek eltávolítása fölösleges
Specialista fog- és szájbetegségeknél.

FOG —fémek, arany fogkoronák és aranyhítek, tartós porcelán- és aranytömések, 12 évi garanciával

FOG —hússal teljes érzéstelenítéssel: hasznavehetően, régi fogorokot átalakítok
Vidékiek egy nap alatt kiélléttetnek. — Mérsékelt árak.

Dr. HEGEDŰS JAKAB fogorvos, egyetemi orvostudor. Első Fővárosi Fogorvosi Intézet, Budapest VII., Erzsébet-körút 44. sz. I. emelet.

MATTONI & GISSHÜBLER
természetes égvényes SAVANYŰVIZ

Franczia parfümök Cour de Jeanette, Chelavie de Orsay, Quel que fleur, Ambra Antique, Batschani, Lorigon Ideli, Tulipán, 14 — K. Róza bonadé, Chypre, Raire mukvirág, Ibolya, Orgona, Gyöngyvirág, Akácia, Orchidea parfümöt 9 — koronáért dekanént, utánvetel.

GROSS ANTAL kivitelező háza, Budapest, VIII. ker., József-körút 23. sz. főemelet. Cefszolt és díszes áruvek raktáron.

Szaküzér
baromfitenyésztés legjobban bevált **keltetőgépeinkkel**
Tömögese húst és tojást eredményez. Fő vagy mellék-felgalkozású/ővelélműző hasznos birtokait. Kérje azonnal 27. számú nagy lejegyzésként 150 K értékű leveleltyeg beállítású állományban.

Nickerl és Társa r. t. Holtárja gazdasági telepeket berendezés és üzemeltetés Budapest, V. ker. Városház utca 52.

MEGJELENT!
A többtermelés könyve vagy **A kisgazda tudománya**
Írta: **Alvinczy Mihály.**
E könyv a magyar kisgazdának akar útmutatója és vezetője lenni, rámutatva a többtermelés szükségességére és lehetőségére. Tárnyalja az okoskerü gazdálkodás egyes ágait, elsősorban és legkimerítőbben a gazdasági növénytermelés és állattenyésztést. A mű terjefelme 512 oldal.
Ara 8 korona.
Kapható: **LAMPÉL R. könyvkereskedése** (Wodianer P. és Fiai r.-l.-nál, Budapest, VI., Andrásy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Hajnövesztő, amilyen még nem létezett.
Rövid idő alatt dúsz hajat növeszt és megakadályozza a hajhullást, megújítja a korai őszülést és az ősz hajnak eredeti színét visszahívja. Egy hónap alatt húsya eredmény. Ara 15 és 20 K. **BOTÁR Z. REGINA** kozmetikai műintézet. Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. I. em. Aradzapólas, aradzapólas és villanymasszázs egész nap.

Megjelent a
LA HONGRIE REPUBLICAINE
(Quatrième année de la Revue Franco Hongroise)
Előfizetési ár egy évre 40 K, fél évre 20 K.
Előfizetéseket elfogad a szerkesztőség:
Budapest, IV., Semmelweiss-u. 4. (Blockner hirdetői iroda) és Szeged, Pallavicini-u. 5.

Új könyv!
SZABÓ ENDRE forradalmi versei
VILLÁMLÁSOK
Ara 10 % felárral 8 korona 80 fillér
A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.
Kapható minden könyvkereskedésben.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
A főváros első és legrégebbi csipke-tisztító, vegytisztító és keimefestő gyári intézete.
Gyár és VIII., Baross-u. 85.
Fiókók: II. Fő-utca 27, IV. Eöök-út 6, Keoksmélti-utca 14, V. Harsány-utca 4, VI. Teréz-körút 39, Andrásy-út 16, VIII. József-körút 2. Telefon: Józsa. 2-37.

Gyermekeknek legbiztosabb szer váltóláz hűdelelés és számárkőhős ellen a magyar orvosok által 40 aranynyal jutalmazott
Roznyay világhírű Chinin-cukorkája és **Chinin-csokoládéja.**
Nem keserű és így gyermekek szívesen veszik. Milliószámú nagy érremmel kitüntetve és törvényesen védve.
Kapható minden gyógyszerárban. — Készíti a feltaláló: **Roznyay M. névaláírása Roznyay Mátys gyógyszerész.** Kétszám. 1 db 50 máz. Aradon, Szabadság-tér.

Tanuljon tárogatót minden magyar!

A «Wagner»-féle tárogató-iskola nemcsak tárogatóra, hanem kottára is megtanít minden zenekedvelőt vagy kezdőt a legrövidebb időn belül. Ügyes példákkal magyarázza az iskola miként kell kottát olvasni és tárogatózni úgy, hogy tanítója egyáltalán nincs szükség és mégis gyorsan tanulunk. A «Wagner»-féle tárogató-iskola gyönyörű magyar népdalokat, újabb magyar és régi kurucz dalokat tartalmaz, többek között:

Csillagtényes nyári éjjel,
Messze mentél, nagyon messze,
Cserebogár, sárga cserebogár,
Ha majd egyszer a siromon,
Vallomás,
Három hervadt rózsza,
Fürdik a holdvilág,
Kék nefelejts,

Ugy még sohasem volt,
Ocskai brigadéros,
Hoffmann meséiből,
Eredeti Rákóczi nóta,
Bordal a „Bánk bán“-ból,
Bihari kesergője,
„Tosca“ operából,
Zsindelyezik a kaszárnya,

Leszopom a jó bort, stb. stb.

A «Wagner»-féle tárogató-iskola gyönyörű ábrákkal, nagy alakban, finom kivitelben, csekély 6 koronáért kapható minden papír-, könyv- és zeneműkereskedőnél, vagy a kiadónál

W Á G N E R

országszerte elismert elsőrendű magyar
hangszer- és beszélőgépek nagyáruháza

Budapest, VIII., József-körút 15. szám

Vidéki rendelésnél az összeg előre küldendő! Wagner-féle tárogatók 500 koronáig! Árjegyzék 50 fillér bélyeg ellenében bérmentve. Óvás! Figyeljen a «Wagner» névre, hogy máshoz be ne tévedjen.

18. SZÁM. 1919. (66. ÉVFOLYAM.)

SZEPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP.

BUDAPEST, MÁJUS HÓ 4.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 1 Kor.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 40.— korona
Félévre — 24.— korona.
Negyedévre — 12.— korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
alapított vitélő is csatolandó.

PROLETÁR GYERMEKEK JÁTSZANAK A GÖDÖLLŐI VOLT KIRÁLYI KASTÉLY KERTJÉBEN.